

Teatrikülastaja muljeid

sügishooaja esimesest poolest

"Õhtuleht"
3. XI 1945

Tänavune teatrihooaeg töötab kujuneda sisurikkaks. Juba see, mis on pakutud meie pealinna teatrilavadel kahe esimese sügiskuu jooksul, on hinnatav saavutus. Sügishooaja teine pool aga töötab anda väärtuslikku lisa kahe algupärase nõukogude näidendi näol, mis on valminud J. Semperil ja M. Raual.

Suurima käesoleva hooaja teatrielamuse andis meie esimene nõukogulik ooper E. Kapi ja P. Rummo „Tasuleegid“, millega „Estonia“ avas hooaja. Selles ooperis on õnnelikult ühte sulanud meie ajalooline võitlus saksa soost isandate vastu, mis oli antud tekstis, lavakujunduses ning kostüümideski ja tänapäeva elutunnetus, mida väljendas E. Kapi heroiline võimas muusika. See ooperietendus peale muusikalise ja mängulise naudinguga, mida annab iga hea ooperietendus, haaras teatrikülastajat eriti see tõttu, et kõrges kunstilises vormis oli näidatud meie üleolekut meie ajaloolisest vaenlasest.

Riiklik Draamateater avas oma hooaja võitlusmeeleolulise näidendiga M. Gorki „Väikekodanlased“. „Väikekodanlased“ on kujukalt ja veenvalt näidatud, kuidas kapitalistliku maailma keskmine kihi, väikekodanlus mandub oma perspektiivitu oleskelus ja on hermeetiliselt suletud igale värskele tuulepuhangule. Ainuüksi seesuguse sumbunud elu näitamine sunnib vaatajat kontrollima oma eluideaale ja pühkima välja oma elust kopitanud ja hallitanud tõekspidamised.

Ka teine Draamateatri poolt antud näidend, Tammsaare romaani dramatiseering, oli sügavaid elamusi jättev. Kui vaadelda „Põrgupõhja uut Vanapaganat“ tekitab nagu kahjutunne, et meil pole ammu enam olnud algupäraselt sügavat ühiskondliku temaatikaga näidendi. Hoollimata dramatiseeringuile omastest spetsiifilistest nõrkustest, pääsis „Põrgupõhja uus Vanapagan“ tugevasti mõjule. Tüübid olid ju meie vanameistril Tammsaarel elust võetud, olukorrad samuti, sellest elust, mida me kõik nii hästi tunneme ja veel selgesti mäletame. Näidendi vaadates tõuseb viha Kaval-Antsude vastu, kes kurnasid põlvest põlve lihtsameelseid tööinimesi. Ja sügava rahuldustundega lahkusid teatrist, kui nägid, et Kaval-Antsud said oma teenitud palga. Veel suurem

Operett „Kolm musketäri“ „Estonia“ teatris. Pildil P. Mägi, J. Ots ja E. Pärn musketäridena

heameel on muidugi sellest, et juunipöörde ja võit fašistide üle eesti rahva jäävalt on vabastanud Kaval-Antsudest.

Kolmas Draamateatri poolt esitatud näidend, L. Helmanni „Perekond Farelli igatses rahu“ ei küündinud oma sügavusest kahe eelmise tüki tasemeni, pakkus aga meie vaatajale huvi selle poolest, et ta näitas tüübilist ameerika kodaniku hoiakut fašismile enne sõda. Erapooletus, mida meie ookeanitagused naabrid pärastised liitlased võitluses ühise vaenlase vastu, püüdsid säilitada, lõppes fiaskoga. Fašism tungis ka neisse kodudesse, mis püüdsid hoiduda võitlusest ja igatsesid rahu, tahtmata seda relvadega käes kaitsta.

„Estonia“ järgmine tükk, mis kuulub meie teatriajaloo 75 aasta juubeli tähistamise sarja — L. Koidula „Säärane mulk eks sada vakka tangusoola“. — oli eriti huvitav selle poolest, kuna see näitas, et meie näitekirjanduse n. ö. eelklassikat võib ümbertöötuse juures hea eduga mängida

ka tänapäeval. Lavastuses on puudust, mis esimese sellesarnase katse juures — taas elustada meie näitekirjanduse esimesi samme — on vabandatavad. Kahtlemata tuleb „Vanemuise“ külalisetendust sama autori „Kosjakaskedega“ kunstiliselt palju väärtuslikumaks pidada. Kuid pärast mõningaid kohendamisi võiks „Säärane mulk“ jääda meie lavadele püsima hea rahvatükina.

Lõpuks tuleb pisut peatuda muusikalise komöödia Benatzki „Kolme musketäri“ juures. Siin on juba neid sugemeid, mida me nõukogude muusikaliselt komöödialt ootame. Muidugi ei saa vana tekstiga imet teha, kuid ometi mõjus see komöödia värskendavalt tavaliste magusate žablooniliste operettide kõrval.

Meie Noorsooteater vaevles esimesed paar kuud ruumide puuduses, mille tõttu ei saanud tema etendused üldsusele tutvavaks. Seepärast neid siinkohal ka ei puuduta.

H. L.